

پادشاهان ایران

یادداشت سردبیر

مدیریت جزیره‌ای

شاید بر این مزایا که به طور کلاسیک برای این نوع همکاری‌های بیان شده است، بتوان عناوین دیگری نیز افزود اما واقعیت این است که حرکت در دنیای پیچیده اطلاعات امروز این مهم را رقم زده است که حیات پویای مراکز اطلاع‌رسانی بدون مشارکت، همراهی، همکاری و همگامی با دیگر مراکز محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی امری محال خواهد بود. مراکز اطلاع‌رسانی اگر بخواهند به سان جزایر مستقل عمل کنند، قطعاً نمی‌توانند وظایفشان را درست انجام دهند و به رسالت‌هایشان جامه عمل بپوشانند.

در مدیریت بسیاری از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی کشورمان این جامع‌نگری و ارتباط دیده‌نمی‌شود. رؤسای منسوب این نوع مراکز معمولاً خود را حاکمان بلامنزاع جزایری پنداشته‌اند که هیچ ارتباطی با خشکی‌های دیگر ندارد و آنها باید مطلقاً مستقل عمل کنند و بعضاً چنان دچار خودبزرگ‌بینی شده‌اند که وسعت جزیره خود را به کل کشور، منطقه و جهان تسری داده‌اند. این صبح آفرینی‌های کاذب هزینه‌های بسیار زیادی را برای ملت به بار خواهد آورد و موجب فرصت‌سوزی‌های بسیار خواهد شد:

صبح کاذب صد هزاران کاروان

داد بر باد هلاکت، ای جوان

اخیراً رئیس شرکت هواپیمایی امارات به نکته مهمی در روند شکل‌گیری شرکتش اشاره کرده است. او برنامه‌ریزی جامع برای رهایی از وابستگی به نفت را علت تأسیس شرکت و توفیق آن می‌داند. همه‌نهادهای مؤسسات امارات با این هدف تشکیل شده، ادامه حیات می‌دهند. اگر می‌بینید که مثلاً فرودگاه امارات تبدیل به پایانه بزرگ منطقه و بلکه قاره شده و یا شرکت‌های تجاری رشدی تصاعدی داشته‌اند، همگی در این راستا حرکت کرده‌اند. در سطح ملی و بین‌المللی هیچ موفقیت کلان و جامعی به دست نمی‌آید مگر آنکه همه عوامل با هم هماهنگ و همسو عمل کنند و شرایط این همکاری از پیش فراهم آمده باشد. حتی در بعد فردی نیز به قول پیترو دراکر افراد بسیار کمی از مردم می‌توانند به تنهایی کار کنند و به نتایج دلخواه برسند. مسلماً در دنیای پیچیده، درهم تنیده و گسترده اطلاع‌رسانی نیاز به این هماهنگی، هم‌سویی و مشارکت بیشتر ضرورت می‌یابد.

به طور کلی برای این هماهنگی‌ها و مشارکت‌ها نتایج

زیر را برمی‌شمارند:

- افزایش کارایی و هم‌افزایی،
- افزایش منابع،
- از دیاد روحیه انعطاف‌پذیری سازمانی،
- اطلاع‌رسانی و اشاعه اطلاعات در سطحی گسترده‌تر،
- ایجاد روحیه همکاری و مشارکت، و اعتماد به نفس.

سازماندهی دانش و اطلاع‌رسانی فعالیت بسیارگران و پرهزینه‌ای است. اگر با جامع‌نگری و رعایت استانداردها و تقسیم‌کار به آن پرداخته نشود، هر روز شاهد اختراع مکرر 'چرخ' خواهیم بود که مسلماً مخترعان محترم هم انتظار دارند که از مزایای اختراع منتفع شده و دیگران نیز به این اختراع 'بدیع' احترام بگذارند. افسوس و صدافسوس که همه این کارها با استفاده از بودجه عمومی انجام می‌شود. بخش خصوصی به اندازه کافی درایت و تعقل را برای ماندگاریش به کار می‌گیرد.

چندین مؤسسه و کتابخانه را می‌شناسیم که همگی مشغول نمایی‌سازی مقالات نشریات فارسی هستند و هر یک خود را متصدی و مبدع چنین طرح عظیمی می‌دانند. به راستی چند درصد از آنها کارشان را استاندارد انجام می‌دهند؟ چندین نهاد را می‌شناسیم که عهده‌دار ایجاد انواع فهرستگان در کشور شده‌اند و با صرف هزینه‌های بسیار گزاف به بیراهه رفته‌اند! تاکنون چند طرح بزرگ برای ایجاد فهرستگان نسخ خطی کشور ارائه شده است و هر یک داعیه میدان‌داری داشته و دیگران را به حساب نیاورده‌اند، اما نیمه‌کاره رها شده‌اند؟ چند طرح با هزینه‌های گزاف برای ساماندهی انواع کتابخانه‌ها تاکنون تعریف شده و به درستی اجرا شده است؟ و اخیراً نیز که اطلاع‌رسانی تقدس‌ریالی پیدا کرده و اجر جزیلی یافته و طرح‌های آن حیات بخش بسیاری از شرکت‌ها شده است. به راستی تا چه اندازه جامع‌نگری، هم‌اندیشی، کل‌نگری و مصلحت‌اندیشی ملی را در اجرای این طرح‌ها می‌توان دید؟

اگر جزیره‌ای چون امارات توانسته است کمتر از پنج دهه از بدویت رهایی یابد و کشوری را تأسیس کند که به فکر سفارش امیرات فرهنگی هم هست، یکی از دلایلش را باید در 'جزیره‌ای نیندیشیدن' دید.

باید از تکبر بخشی پرهیز داشت. در عرصه اطلاع‌رسانی کشور باید به این بیندیشیم که همه اجزای یک کل هستیم و در سایه همنوایی و هماهنگی، آهنگی دلنشین خواهیم شنید. در دنیای فناوری کنونی هر گونه ناهماهنگی و تکروری موجب اختلال در روند اطلاع‌رسانی به نسلی خواهد بود که باید از هر تأثیرش برای آینده‌سازی بیشترین استفاده را برد تا در دنیای پر رقابت به رفاه و صلاح دست یابد.

راه کار چیست؟

در مدیریت‌ها باید از قالب فرد خارج شد و ملی و منطقه‌ای دید. واعظی در خطابه‌ای گفته بود که ای مردم همه موحدان و مصلحان شما را به توحید دعوت کرده‌اند و من امروز می‌خواهم شمارا به شرک دعوت کنم! مستمعان مبهوت این سخن بودند که وی ادامه داد:
کمی هم خدا را در رفتارشان در نظر داشته باشید و شریک کنید.

ما هم کمی ملیت و ملت را در تصمیم‌گیری‌های فردی و بخشیمان دخیل و سهیم بدانیم، از پوسته منافع شخصی بیرون بیاییم و مقداری هم کل کشور را در نظر داشته باشیم. باور داشته باشیم حتی برای حفظ جزیره تحت فرماندهی باید دست کم مجمع الجزایر را باور داشت.

فریبرز خسروی